

Hallituksen esitys Eduskunnalle Unkarin kanssa tehdyn sijoitusten suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Unkarin kanssa kesäkuussa 1988 tehdyn sijoitusten suojelua koskevan sopimuksen. Suomella on vastaavanlainen voimassa oleva sopimus Bulgarian, Egyptin, Kiinan, Malesian ja Sri Lankan kanssa.

Sopimuksella halutaan laajentaa ja syventää Suomen ja Unkarin välistä taloudellista ja teollista yhteistyötä. Sopimuksen avulla pyritään luomaan suotuisat edellytykset sopimuspuolen kansalaisten ja yhtiöiden sijoituksille toisessa sopimusvaltiossa sekä tunnustetaan tarve suojella näitä sijoituksia sekä lisätä nii-

den liikkuvuutta ja yksittäisten liiketoimien käynnistymistä. Tämä edistää molempien valtioiden taloudellista menestymistä.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin sopimusvaltioiden hallitukset ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännössään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

Suomen ja Unkarin välillä tehtiin vuonna 1968 pitkäaikainen kauppasopimus (SopS 1—2/69). Vuonna 1974 maiden välillä tehtiin sopimus kaupan esteiden vastavuoroisesta poistamisesta (SopS 58—59/74) sekä sopimus taloudellisen, teollisen ja tieteellis-teknologisen yhteistyön kehittämisestä (SopS 22/75). Lisäksi Unkarin kanssa on vuonna 1978 tehty kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus (SopS 50—51/81). Sopimus sijoitusten suojelusta allekirjoitettiin Suomen ja Unkarin välillä Budapestissa 6 päivänä kesäkuuta 1988.

Suomen ja Unkarin välinen kauppa on ollut suhteellisen vaatimatonta. Suomen vienti Unkariin vuonna 1987 oli 264 miljoonaa markkaa

ja tuonti 326 miljoonaa markkaa muodostaen Suomen kokonaisviennistä 0,3 % ja vastaavasti tuonnista 0,4 %. Joskaan viimeaikainen kehitys ei ole ollut maiden välisen kaupan tasapainon eikä Suomen viennin kannalta myönteinen, on kauppa Suomen ja Unkarin välillä ollut pitkällä aikavälillä tarkasteltuna tasapainossa. Unkarin länsimaisista kauppakumppaneista Suomi on nykyisellään 9. sijalla.

Suomen vienti on muodostunut pääasiallisesti metsäteollisuuden tuotteista sekä koneista ja laitteista. Unkarista on tuotu vastaavasti elintarvikkeita, tekstiili- ja vaatetusalan sekä metalliteollisuuden tuotteita. Aroilla aloilla kuten tekstiili- ja terästuonnissa tapahtuneet satunnaiset tuontiongelmat on pyritty sopimaan neuvotteluteitse.

Unkarin taloudellisen tilanteen huonontuminen ja heikentynyt valuuttatilanne ovat tiukentaneet ulkomaista kilpailua Unkarin markkinoilla. Kilpailua tulee osaltaan koventamaan syyskuussa 1988 Unkarin ja Euroopan Yhteisön välillä allekirjoitettu kauppasopimus, joka tähtää EC-maiden yritysten pääsyn helpottamiseen Unkarin markkinoille.

Unkarissa vireillä olevan perustuslain muutoshankeen tavoitteena on luoda paremmat edellytykset muun muassa uusille teollisuusinvestoinneille ja yhteisyrityshankkeille. Tämä saattaa avata myös Suomelle lisää yhteistyömahdollisuuksia.

Nykyisellään suomalaiset yritykset ovat mukana kolmessa suomalais-unkarilaisessa yhteisyrityksessä, jotka toimivat hotellirakentamisen, konsulttitoiminnan ja elektroniikan aloilla. Myös eräät muut Unkarissa vireillä olevat suomalaishankkeet saattavat toteutua lähitulevaisuudessa.

2. Sopimuksen merkitys

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli turvaa omien lakiansa ja määräystensä sallimissa rajoissa toisen sopimuspuolen sijoittajille kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun kaikissa tilanteissa. Kummankaan sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella tekemiin sijoituksiin ei saa soveltaa epäedullisempaa kohtelua kuin on myönnetty

kolmansien maiden yritysten tai kansalaisten tekemille sijoituksille. Sopimuksen mukaiset sijoitukset saavat suojelua ja turvaa toisen sopimuspuolen alueella tämän sopimuspuolen asianomaisten oikeussääntöjen mukaisesti. Sopimuksella taataan myös sijoittajan oikeus palauttaa kotimaahansa sijoituksesta aiheutuneita tuloja.

Kumpikin sopimuspuoli voi pakkolunastaa, kansallistaa tai muutoin ottaa haltuun toisen sopimusmaan sijoittajien tekemät sijoitukset, mikäli toimenpiteisiin ryhdytään yleisen edun vuoksi ja asianmukaisin laillisin menettelyin ei-syrjivällä tavalla. Toimenpiteisiin liittyvät määräykset nopean, riittävän ja tehokkaan korvauksen maksamisesta. Kummankin sopimuspuolen sijoittajia, joille koituu sijoitustensa menetyksiä toisen sopimuspuolen alueella, kohdellaan näistä menetyksistä aiheutuvien korvausten, hyvitysten tai muiden suoritusten osalta yhtä edullisesti kuin kolmannen valtion kansalaisia tai yhtiöitä. Mikäli sijoittajan ja toisen sopimuspuolen välillä tai sopimuspuolten välillä syntyy sijoituksia koskevia riitoja, on sopimuksessa sovittu tällöin noudatettavasta menettelystä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole valtion tulo- ja menoarvion ulottuvia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt seuraavat käsitteet: sijoitus, tuotto, sijoittaja, kansalainen, yhtiö ja alue.

2 artikla. Artiklassa määritellään ne sijoitukset, joihin sopimusta sovelletaan.

3 artikla. Artiklaan sisältyvät määräykset vastaanotettujen sijoitusten kohtuullisesta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta.

4 artikla. Artiklaan sisältyvät määräykset vastaanotettujen sijoitusten ja saadun tuoton suosituimmuuskohtelusta sekä sijoitusten suo-

situimmuuskohtelusta sodan, aseellisen selkkauksen, hätätilan, kapinan tai mellakan johdosta.

5 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolta ei voida velvoittaa soveltamaan suosituimmuuskohtelua tilanteissa, jotka johtuvat tulliliitosta, vapaakauppa-alueen muodostamisesta koskevista sopimuksista tai muista alueellisen yhteistyön muodoista, joihin jompi kumpi sopimuspuoli on tullut tai tulee osapuoleksi. Suosituimmuuskohtelua ei myöskään voida soveltaa tilanteissa, joka johtuu kansainvälisestä sopi-

muksesta tai järjestelyistä, jotka liittyvät verotukseen.

6 artikla. Artiklaan sisältyvät määräykset sijoitusten pakkolunastukseen, kansallistamiseen tai haltuunottoon liittyvistä ehdoista.

7 artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat sallimaan vaihdettavina valuuttoina tapahtuvat investointien palautukset ja niiden tuoton maastaviennit omien lakiensa ja määräystensä rajoissa.

8 artikla. Sopimuspuolten kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisoikeudellisten veloitteiden sisältämät, nyt tehtyä sopimusta edullisemmat määräykset tulevat sopimuspuolten eduksi.

9 artikla. Sijoittajan ja sopimuspuolen väliset riidat on alistettava valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta tehdyllä yleissopimuksella (SopS 3—4/69) perustetulle kansainväliselle ratkaisu- ja sovittelukeskukselle ratkaistaviksi. Riidat ratkaistaan diplomaattiteitse vain, jos sovittelukeskuksen pääsihteeri tai sen asettama sovittelulautakunta tai välimiesoikeus päättää, ettei riita kuulu keskuksen tuomiovaltaan tai jollei toinen sopimuspuoli alistu välimiesoikeuden välitystuomioon tai noudata sitä.

10 artikla. Sopimuspuolten väliset riidat sopimuspuolen tulkinnasta ja soveltamisesta on ratkaistava diplomaattiteitse. Jos riitaa ei kyetä näin ratkaisemaan, se saatetaan jomman kumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

11 artikla. Sopimuspuolen suorittaessa maksun kansalaiselleen tai yhtiölleen sijoitukseen liittyvän takuun perusteella, toinen sopimuspuoli tunnustaa ensiksi mainitun sopimuspuolen 10 artiklan mukaisia oikeuksia loukkaamatta tämän sopimuspuolen oikeuden siirtää omistus- tai muu oikeus itselleen ja tämän sopimuspuolen omistus- tai muuta oikeutta koskevan sijaantulon.

12 artikla. Artiklassa määritellään sopimuspuolten veloitteet toisiaan kohtaan jomman kumman osapuolen ehdottaessa tämän sopimuksen soveltamiseen liittyviä neuvotteluja.

13 artikla. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin sopimuspuolten hallitukset ovat ilmoittaneet toisilleen valtiosääntönsä mukaisten vaatimusten täyttämistä. Sopimus on tehty 15 vuodeksi. Tämän jälkeen sopimuksen irtisano-

minen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä päivästä, jolloin sopimuspuoli on ilmoittanut kirjallisesti irtisanomisesta toiselle sopimuspuolelle. Niiden sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen kuin sopimuksen irtisanominen tulee voimaan, ovat sopimuksen määräykset edelleen voimassa 10 vuotta sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen estämättä tämän jälkeen yleisen kansainvälisen oikeuden sääntöjen soveltamista.

2. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Sopimuksen 4 artiklan 1 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli sitoutuu antamaan alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemille sijoituksille yhtä hyvän kohtelun kuin kolmansista maista peräisin oleville sijoituksille.

Sopimuksen 4 artiklan 2 kappaleen mukaan kumpikin sopimuspuoli sitoutuu antamaan toisen sopimuspuolen sijoittajille sijoitusten menetyksistä, jotka johtuvat sodasta tai muusta aseellisesta selkkauksesta, vallankumouksesta, kansallisesta hätätilasta, kapinasta tai mellakasta, yhtä hyvän kohtelun kuin ensiksi mainittu sopimuspuoli soveltaa kolmannen valtion kansalaisiin tai yhtiöihin.

Kumpikin osapuoli sitoutuu sopimuksen 6 artiklassa noudattamaan toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiin sijoituksiin kohdistuvassa pakkolunastuksessa tiettyjä ehtoja.

Mainitut määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, minkä vuoksi eduskunnan suostumus on näiltä osin tarpeen.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Budapestissa 6 päivänä kesäkuuta 1988 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Unkarin kansantasavallan hallituksen välisen sijoitusten suojelua koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Unkarin kanssa tehdyn sijoitusten suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Budapestissa 6 päivänä kesäkuuta 1988 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Unkarin kansantasavallan hallituksen välisen sijoitusten suojelua koskevan sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1988

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Pertti Salolainen*

(Suomennos)

SOPIMUS

Suomen tasavallan hallituksen ja Unkarin kansantasavallan hallituksen välillä sijoitusten suojelusta

Suomen tasavallan hallitus ja Unkarin kansantasavallan hallitus,

jotka haluavat tehostaa taloudellista yhteistyötään molempien maiden yhteiseksi eduksi, joiden aikomuksena on luoda suotuisat edellytykset sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella tekemille sijoituksille, ja jotka tunnustavat tarpeen suojella molempien sopimuspuolten sijoittajien tekemiä sijoituksia sekä lisätä pääoman liikkuvuutta ja yksittäisten liiketoimien käynnistymistä pitäen silmällä molempien sopimuspuolten taloudellista menestymistä,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Määritelmät

1. Tässä sopimuksessa:

a) ”sijoitus” tarkoittaa kaikenlaisia taloudelliseen toimintaan liittyviä varoja ja käsittää erityisesti, joskaan ei yksinomaisesti:

(i) irtaimen ja kiinteän omaisuuden ja muut omistusoikeudet, kuten kiinnitykset, pidätysoikeudet ja pantit;

(ii) yhtiöiden osuudet, osakkeet ja debentuurit tai osuudet tällaisten yhtiöiden omaisuuteen;

(iii) oikeuden rahan, rahallisen saatavan tai oikeuden suoritukseen, jolla on taloudellinen arvo;

(iv) tekijänoikeudet, teollisoikeudet (kuten patentit, tavaramerkit, teolliset mallioikeudet), tekniset valmistusmenetelmät, taitotiedon, kaupanimet ja goodwill-arvon;

(v) lakiin tai sopimukseen perustuvat liike-toiminnan toimiluvat mukaan lukien luonnonvarojen etsintää, jalostamista, louhintaa tai hyödyntämistä koskevat toimiluvat;

AGREEMENT

between the Government of the Republic of Finland and the Government of the Hungarian People's Republic for the Protection of Investments

The Government of the Republic of Finland and the Government of the Hungarian People's Republic,

Desiring to intensify economic co-operation to the mutual benefit of both countries,

Intending to create favourable conditions for investment by investors of either Party in the territory of the other Party, and

Recognizing the need to protect investments by investors of both Parties and to stimulate the flow of capital and individual business initiative with a view to the economic prosperity of both Parties,

Have agreed as follows:

Article 1

Definitions

(1) For the purposes of this Agreement:

a) ”investment” means every kind of asset connected with economic activities and in particular, though not exclusively, includes:

(i) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges;

(ii) shares, stocks and debentures of companies or interests in the property of such companies;

(iii) title or claim to money or right to any performance having an economic value;

(iv) copyrights, industrial property rights (such as patents, trade marks, industrial designs), technical processes, know-how, business names and goodwill;

(v) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources;

b) "tuotto" tarkoittaa sijoituksen tuottamia rahamääriä ja erityisesti, joskaan ei yksinomaan, käsittää voiton, koron, pääomatulot, osingot, rojalit ja maksut;

c) "sijoittaja" tarkoittaa kummankin sopimuspuolen kansalaisia tai yhtiöitä seuraavien määritelmien mukaisesti;

(i) "kansalaisilla" tarkoitetaan Suomen ja Unkarin osalta fyysisiä henkilöitä, jotka ovat jomman kumman maan kansalaisia sen lakien mukaisesti;

(ii) "yhtiöillä" tarkoitetaan Suomen ja Unkarin osalta osakeyhtiöitä, yhtiöitä tai yhteisöjä, jotka on muodostettu tai perustettu Suomessa tai vastaavasti Unkarissa niiden alueella voimassa olevan lain mukaan;

d) "alue" tarkoittaa Suomen ja Unkarin osalta aluetta, joka muodostaa Suomen tasavallan, ja vastaavasti aluetta, joka muodostaa Unkarin kansantasavallan.

2. Jos sijoitusta kaavailaan sopimuspuolen alueelle sellaisen yhtiön toimesta, joka ei täytä tämän artiklan 1 kappaleen c kohdan ii alakohdan määritelmän mukaisia ehtoja, mutta jossa toisen sopimuspuolen sijoittajilla on olennainen osuus, ensiksi mainitun sopimuspuolen on, jos se sallii sijoituksen, molempien sopimuspuolten keskenään niin sopiessa pidettävä yhtiötä sellaisena, joka saa suojelua tämän sopimuksen mukaisesti sanotun sijoituksen osalta.

2 artikla

Tämän sopimuksen soveltaminen

1. Tätä sopimusta sovelletaan ainoastaan sijoituksiin, jotka on tehty vastaanottajamaan lakien, määräysten ja menettelytapojen mukaisesti.

2. Jollei tämän artiklan 1 kappaleen määräyksistä muuta johdu, tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella 1 päivän tammikuuta 1973 jälkeen.

3 artikla

Sijoitusten suojele

Sopimuspuolen on turvattava kaikissa tilanteissa lakiansa ja määräystensä sallimissa rajoissa sekä kansainvälisen oikeuden mukaisesti kohtuullinen ja oikeudenmukainen kohtelu toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemille sijoituksille.

b) "returns" means the amounts yielded by an investment and in particular, though not exclusively, includes profit, interest, capital gains, dividends, royalties and fees;

c) "investor" means nationals or companies of either Party as defined below:

(i) "nationals" means in respect of Finland and Hungary physical persons who are citizens of either country according to its laws;

(ii) "companies" means in respect of Finland and Hungary corporations, firms or associations incorporated or constituted under the law in force in any part of Finland and Hungary respectively;

d) "territory" means in respect of Finland and Hungary the territory which constitutes the Republic of Finland and the Hungarian People's Republic respectively.

(2) If an investment is envisaged in the territory of one Contracting Party by a company which is not covered by the definition in paragraph (1) c) (ii) of this Article, but in which investors of the other Contracting Party have a substantial interest, the former Contracting Party shall, if it admits the investment, by mutual agreement between the two Contracting Parties, regard the company as one which enjoys protection under this Agreement in respect of the said investment.

Article 2

Applicability of this Agreement

(1) This Agreement shall only apply to investments made in accordance with the laws, regulations and procedures of the host country.

(2) Subject to the provisions of paragraph (1) of this Article, this Agreement shall apply to all investments made in the territory of a Contracting Party by investors of the other Contracting Party after the first of January 1973.

Article 3

Protection of Investments

Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations and in conformity with international law, at all times ensure fair and equitable treatment to the investments of investors of the other Contracting Party.

4 artikla

Suosituimmuusmääräykset

1. Jollei 5 artiklan määräyksistä muuta johdu, sopimuspuoli ei saa soveltaa alueellaan tämän sopimuksen määräysten mukaisesti vastaanotettuihin toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiin sijoituksiin tai niiden tuottoon epäedullisempaa kohtelua kuin se soveltaa kolmannen valtion sijoittajien tekemiin sijoituksiin tai niiden tuottoon.

2. Sopimuspuolen sijoittajiin, joiden sijoituksille aiheutuu menetyksiä toisen sopimuspuolen alueella sodan tai muun aseellisen selkauksen, hätätilan, kapinan tai mellakan vuoksi, ei saa soveltaa ennalleen palauttamisen, korvauksen, hyvityksen tai muun vastikkeen osalta epäedullisempaa kohtelua kuin toinen sopimuspuoli soveltaa kolmannen valtion sijoittajiin. Tällaisten suoritusten on oltava vapaasti siirrettävissä sopimuspuolten välillä.

5 artikla

Poikkeukset

Tämän sopimuksen määräyksiä sellaisen kohtelun myöntämisen osalta, joka ei ole epäedullisempaa kuin se, jota sovelletaan kolmannen valtion kansalaisiin tai yhtiöihin, ei voida tulkita siten, että se velvoittaisi sopimuspuolta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin etua kohtelusta, suosituimmuudesta tai etuoikeudesta, joka johtuu:

a) olemassa olevasta tai tulevasta tulliliitosta, vapaakauppa-alueen muodostamista koskevasta sopimuksesta tai muista alueellisen yhteistyön muodoista, jonka osapuoleksi jompi kumpi sopimuspuolista on tullut tai saattaa tulla, tai

b) kansainvälisestä sopimuksesta tai järjestelyistä, jotka liittyvät kokonaan tai pääasiassa verotukseen.

6 artikla

Pakkolunastus

1. Sopimuspuoli ei saa ryhtyä toisen sopimuspuolen sijoittajan tekemään sijoitukseen kohdistuvaan pakkolunastukseen, kansallistamiseen tai muihin toimiin, jotka vastaavat vaikutukseltaan kansallistamista tai pakkolunastusta, paitsi seuraavin ehdoin:

Article 4

Most-favoured-nation Provisions

(1) Subject to the provisions of Article 5, neither Contracting Party shall in its territory subject investments admitted in accordance with the provisions of this Agreement or returns of investors of the other Contracting Party to treatment less favourable than that which it accords to investments or returns of investors of any third State.

(2) Investors of either Contracting Party whose investments suffer losses in the territory of the other Contracting Party owing to war or other armed conflict, state of emergency, revolt or riot, shall be accorded treatment no less favourable by such other Contracting Party than that Party accords to investors of any third State as regards restitution, indemnification, compensation or other valuable consideration. Such payments shall be freely transferable between the two Contracting Parties.

Article 5

Exceptions

The provisions of this Agreement relative to the granting of treatment not less favourable than that accorded to the investors of any third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other the benefit of any treatment, preference or privilege resulting from:

a) any existing or future customs union or agreement regarding the formation of a free trade area or other forms of regional cooperation to which either of the Contracting Parties is or may become a party, or

b) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation.

Article 6

Expropriation

(1) Neither Contracting Party shall take any measures of expropriation, nationalization or any other measures, having effect equivalent to nationalization or expropriation, against the investment of an investor of the other Contracting Party except under the following conditions:

a) toimenpiteisiin ryhdytään yleisen edun vuoksi ja asianmukaisin laillisin menettelyin;
 b) toimenpiteet eivät ole syrjiviä;
 c) toimenpiteisiin liittyvät määräykset nopean, riittävän ja tehokkaan korvauksen suorittamisesta. Sellaisen korvauksen on katettava toimenpiteen kohteena olevan sijoituksen markkina-arvo välittömästi ennen edellä tässä kappaleessa tarkoitettuihin toimiin ryhtymistä tai julkiseen tietoon tulemista, ja sen on oltava vapaasti siirrettävissä vaihdettavina valuuttoina sopimuspuolen alueelta sen virallisen valuuttakurssin mukaisena, joka on voimassa arvon määrittämispäivänä. Siirto on toteutettava ilman aiheutonta viivytystä siirtomuodollisuuksien suorittamisen tavanomaisen ajanjakson kuluessa, mikä ei missään tapauksessa saa ylittää kuutta kuukautta. Korvauksen tulee sisältää korko maksupäivään asti sopimuspuolen keskuspankin soveltaman kaupallisen korkokannan mukaisesti.

2. Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksiä sovelletaan myös sijoituksen tuottoihin sekä lakkauttamistapauksessa saatavan tuottoon.

7 artikla

Sijoituksen ja tuottojen palauttaminen

1. Sopimuspuolen on lakiensa ja määräystensä sallimissa rajoissa sallittava ilman rajoituksia ja aiheutonta viivytystä (kuuden kuukauden kuluessa) siirtää vaihdettavina valuuttoina:

a) nettovoitot, osingot, rojalit, tekniset avustukset ja muut maksut, korot ja muut toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksesta aiheutuvat tuotot;

b) toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemän sijoituksen kokonaisesta tai osittaisesta lakkauttamisesta saatava tuotto;

c) sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen sijoittajilta saamien lainojen sellaiset takaisinmaksua koskevat varat, jotka molemmat sopimuspuolet ovat tunnustaneet sijoituksiksi; ja

d) toisen sopimuspuolen sellaisten kansalaisten, jotka ovat sijoitukseen liittyvässä työssä tämän sopimuspuolen alueella, saamat ansiotulot sanotusta työstä.

2. Sopimuspuolten on myös sallittava sellaisen irtaimen omaisuuden, joka muodostaa

a) the measures are taken in the public interest and under due process of law;

b) the measures are not discriminatory;

c) the measures are accompanied by provisions for the payment of prompt, adequate and effective compensation. Such compensation shall amount to the market value of the investments affected immediately before the measures referred to above in this paragraph were taken or became public knowledge and it shall be freely transferable in convertible currencies from the Contracting Party, at the official rate of exchange prevailing on the date used for the determination of value. The transfer shall be effected without undue delay within such a period as normally required for the completion of transfer formalities, in any case not exceeding six months. The compensation shall include interest until the date of payment at an appropriate commercial rate as determined by the Central Bank of the Contracting Party.

(2) The provisions of paragraph (1) of this Article shall also apply to the returns from an investment as well as, in the event of liquidation, to the proceeds from the liquidation.

Article 7

Repatriation of Investment and Returns

(1) Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, allow without restrictions or undue delay (within six months) the transfer in any convertible currency of:

a) the net profits, dividends, royalties, technical assistance and other fees, interest and other returns accruing from any investment of the investors of the other Contracting Party;

b) the proceeds from the total or partial liquidation of any investment made by investors of the other Contracting Party;

c) funds in repayment of borrowings by investors of one Contracting Party from the investors of the other Contracting Party which both Contracting Parties have recognized as investments; and

d) with regard to nationals of the other Contracting Party; who are employed in connection with an investment in its territory, the earnings of such nationals from the said work.

(2) The Contracting Parties shall also allow free transfer from their territories of movable

osan toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemästä sijoituksesta, vapaa siirtäminen alueeltaan.

3. Sopimuspuolet sitoutuvat soveltamaan tämän artiklan 1 ja 2 kappaleessa tarkoitettuihin siirtoihin yhtä edullista kohtelua kuin ne soveltavat kolmannen maan sijoittajien tekemistä sijoituksista aiheutuviin siirtoihin.

8 artikla

Sovellettavat lait

Jos sopimuspuolen lainsäädäntö taikka kansainvälisen oikeuden mukaiset nykyiset tai myöhemmin syntyvät velvollisuudet sopimuspuolten välillä tämän sopimuksen lisäksi sisältävät yleisen tai erityisen oikeussäännön, joka oikeuttaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemien sijoitusten saamaan edullisemman kohtelun kuin tämän sopimuksen perusteella, tällaisella oikeussäännöllä on etusija siltä osin kuin se on tätä sopimusta edullisempi.

9 artikla

Sopimuspuolen ja sijoittajan väliset riitaisuudet

1. Sopimuspuoli suostuu täten alistamaan sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliselle ratkaisu- ja sovittelukeskukselle (jäljempänä "keskus") ratkaistaviksi sovittelu- tai välitysmenettelyin valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta Washingtonissa 18 päivänä maaliskuuta 1965 tehdyn yleissopimuksen nojalla kaikki oikeudelliset riitaisuudet, jotka syntyvät tämän sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan välillä tämän sopimuksen 6 artiklan mukaisesti ja jotka liittyvät viimeksi mainitun sijoitukseen ensiksi mainitun alueella.

2. Yhtiötä, joka on perustettu tai muodostettu sopimuspuolen alueella voimassa olevan lain mukaisesti ja josta toisen sopimuspuolen sijoittajat ennen sellaisen riidan syntymistä omistavat tämän sopimuksen 1 artiklan 2 kappaleen mukaiset ehdot täyttävän olennaisen osuuden, on yleissopimuksen 25 artiklan 2 kappaleen b kohdan mukaisesti kohdeltava yleissopimuksen osalta toisen sopimuspuolen yhtiönä.

property constituting part of an investment by an investor of the other Contracting Party.

(3) The Contracting Parties undertake to accord to transfers referred to in paragraph (1) and (2) of this Article treatment as favourable as that accorded to transfers originating from investments made by investors of any third country.

Article 8

Laws

If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to the present Agreement contain a regulation, whether general or specific, entitling investments by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by the present Agreement, such regulation shall to the extent that it is more favourable prevail over the present Agreement.

Article 9

Disputes between a Contracting Party and an Investor

(1) Each Contracting Party hereby consents to submit to the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (hereinafter referred to as "the Centre") for settlement by conciliation or arbitration under the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States opened for signature at Washington on 18 March 1965 any legal dispute arising under Article 6 of this Agreement between that Contracting Party and an investor of the other Contracting Party concerning an investment of the latter in the territory of the former.

(2) A company which is incorporated or constituted under the law in force in the territory of the Contracting Party and in which before such a dispute arises investors of the other Contracting Party have substantial ownership subject to the conditions set out in Article 1 (2) of this Agreement shall, in accordance with Article 25 (2) (b) of the Convention, be treated, for the purpose of the Convention, as a company of the other Contracting Party.

3. Jos jokin riita syntyisi, eikä sopimukseen päästä tai riitaa saada lopullisesti ratkaistuksi riidan osapuolten kesken paikallisia oikeuskeinoja käyttäen tai muutoin, ja jos kysymyksessä oleva sijoittaja on myös sitoutunut kirjallisesti alistamaan riidan keskuksen ratkaistavaksi yleissopimuksen mukaisin sovittelu- tai välitysmenettelyin, niin silloin kumpikin osapuoli voi panna vireille menettelyt esittämällä tätä koskevan pyynnön keskuksen pääsihteerille siten kuin yleissopimuksen 28 ja 36 artiklassa on määrätty.

Mikäli osapuolet ovat erimielisiä siitä, onko sovittelu- vai välimiesmenettely paremmin soveltuva, on asianomaisella sijoittajalla oikeus tehdä valinta näiden välillä. Riidan osapuolena olevalla sopimuspuolella ei ole oikeutta esittää menettelyn tai päätöksen täytäntöönpanon missään vaiheessa väitettä sen perusteella, että riidan toisena osapuolena oleva sijoittaja on vastaanottanut vakuutusopimuksen perusteella korvauksen osasta tai kaikista menetyksistään.

4. Sopimuspuolella ei ole oikeutta käsitellä diplomaattiteitse riitaa, joka on annettu keskuksen ratkaistavaksi, ellei:

a) keskuksen pääsihteerin tai sen asettama sovittelulautakunta tai välimiesoikeus päättää, ettei riita kuulu keskuksen tuomiovaltaan, tai

b) toinen sopimuspuoli ei alistu välimiesoikeuden antamaan välitystuomioon tai noudata sitä.

10 artikla

Sopimuspuolten väliset riitaisuudet

1. Sopimuspuolten väliset riidat tämän sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta on mahdollisuuksien mukaan ratkaistava diplomaattiteitse.

2. Jollei sopimuspuolten välistä riitaa voida näin ratkaista, se on saatettava jomman kumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

3. Sellainen välimiesoikeus perustetaan jokaista eri tapausta varten seuraavalla tavalla. Kahden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön saamisesta kumpikin sopimuspuoli nimittää toisen oikeuden jäsenistä. Nämä kaksi jäsentä valitsevat sitten sellaisen kolmannen valtion kansalaisen, joka nimi-

(3) If any dispute should arise, and agreement cannot be reached or the dispute cannot be finally disposed of within three months between the parties to this dispute through pursuit of local remedies or otherwise, then, the investor affected having also consented in writing to submit the dispute to the Centre for settlement by conciliation or arbitration under the Convention, either party may institute proceedings by addressing a request to that effect to the Secretary-General of the Centre as provided in Article 28 and 36 of the Convention.

In the event of disagreement as to whether conciliation or arbitration is the more appropriate procedure the investor affected shall have the right to choose. The Contracting Party which is a party to the dispute shall not raise as an objection at any stage of the proceedings or enforcement of an award the fact that the investor which is the other party to the dispute has received in pursuance of an insurance contract an indemnity in respect of some or all of his or its losses.

(4) Neither Contracting Party shall pursue through diplomatic channels any dispute referred to the Centre unless:

a) the Secretary-General of the Centre, or a conciliation commission or an arbitral tribunal constituted by it, decides that the dispute is not within the jurisdiction of the Centre, or

b) the other Contracting Party should fail to abide by or to comply with any award rendered by an arbitral tribunal.

Article 10

Disputes between Contracting Parties

(1) Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement should, if possible, be settled through diplomatic channels.

(2) If a dispute between the Contracting Parties cannot thus be settled, it shall upon the request of either Contracting Party be submitted to an arbitral tribunal.

(3) Such an arbitral tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by the two

tetään molempien sopimuspuolten suostumuksella oikeuden puheenjohtajaksi. Puheenjohtaja on nimitettävä kahden kuukauden kuluessa kahden muun jäsenen nimittämisestä.

4. Jollei tämän artiklan 3 kappaleessa määrättyjen aikojen kuluessa tarvittavia nimityksiä ole suoritettu, jompi kumpi sopimuspuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa suoritamaan tarvittavat nimitykset. Jos puheenjohtaja on jomman kumman sopimuspuolen kansalainen tai jos hän on muulla tavoin estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, varapuheenjohtajaa on pyydetävä tekemään tarvittavat nimitykset. Jos varapuheenjohtaja on jomman kumman sopimuspuolen kansalainen tai jos myös hän on estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, Kansainvälisen tuomioistuimen virkaiässä seuraavaa jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen ja joka ei ole muutoin estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, on pyydetävä suorittamaan tarvittavat nimitykset.

5. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänen enemmistöllä. Sellainen päätös on molempia sopimuspuolia sitova. Puheenjohtajan ja oikeuden jäsenten kustannuksista sopimuspuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin. Välimiesoikeus voi kuitenkin päätöksessään määrätä toisen sopimuspuolista vastaamaan suuremmasta osuudesta kustannuksia, ja tällainen päätös on molempia sopimuspuolia sitova. Oikeus päättää omasta menettelytavastaan.

11 artikla

Sijaantulo

Jos sopimuspuoli suorittaa maksun jollekin sijoittajistaan sijoitukseen liittyvän takuun perusteella, toisen sopimuspuolen tunnustettava ensiksi mainitun sopimuspuolen 10 artiklan mukaisia oikeuksia loukkaamatta tämän sijoittajan oikeuden siirtää omistus- tai muu oikeus tälle sopimuspuolelle ja tämän sopimuspuolen omistus- tai muuta oikeutta koskevan sijaantulon.

12 artikla

Neuvottelut

Sopimuspuoli voi ehdottaa toiselle sopimuspuolelle neuvotteluja jostakin asiasta, joka vaikuttaa tämän sopimuksen soveltamiseen. Toi-

Contracting Parties shall be appointed Chairman of the tribunal. The Chairman shall be appointed within two months from the date of appointment of the other two members.

(4) If within the periods specified in paragraph (3) of this Article the necessary appointments have not been made, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or if he is otherwise prevented from discharging the said function, the Vice President shall be invited to make the necessary appointments. If the Vice President is a national of either Contracting Party, or if he too is prevented from discharging the said function, the member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party and who is not otherwise prevented from discharging the said function shall be invited to make the necessary appointments.

(5) The arbitral tribunal shall reach its decision by a majority of votes. Such decision shall be binding on both Contracting Parties. The cost of the Chairman and the members of the tribunal shall be borne in equal parts by the Contracting Parties. The tribunal may, however, in its decision direct that a higher proportion of costs shall be borne by one of the two Contracting Parties, and this award shall be binding on both Contracting Parties. The tribunal shall determine its own procedure.

Article 11

Subrogation

If a Contracting Party makes a payment to any of its investors under a guarantee it has granted in respect of an investment, the other Contracting Party shall, without prejudice to the rights of the former Contracting Party under Article 10, recognize the transfer of any right or title of such investor to that Contracting Party and the subrogation of that Contracting Party to any right or title.

Article 12

Consultations

Either Contracting Party may propose to the other Contracting Party to consult on any matter affecting the application of the present

sen sopimuspuolen on suhtauduttava myönteisesti tällaisiin neuvotteluihin ja tarjottava asianmukaiset mahdollisuudet niiden käymiseen.

13 artikla

Voimaantulo, voimassaoloaika ja päättyminen

1. Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin sopimuspuolten hallitukset ovat ilmoittaneet toisilleen, että sopimuksen voimaantumisen edellyttämät valtiosäännön mukaiset vaatimukset ovat tulleet täytetyiksi.

2. Tämä sopimus on voimassa 15 vuotta. Sen jälkeen se on voimassa 12 kuukauden päättymiseen asti siitä, kun sopimuspuoli on ilmoittanut kirjallisesti irtisanomisesta toiselle sopimuspuolelle.

3. Niiden sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen kuin tämän sopimuksen irtisanominen tulee voimaan, 1—12 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa 10 vuotta sopimuksen voimaantumisen jälkeen estämättä tämän jälkeen yleisen kansainvälisen oikeuden sääntöjen soveltamista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, hallitustensa asianmukaisesti valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Budapestissa 6 päivänä kesäkuuta 1988 kahtena englanninkielisenä kappaleena.

Suomen tasavallan
hallituksen puolesta

Kalevi Sorsa

Unkarin kansantasavallan
hallituksen puolesta

Miklós Villányi

Agreement. The other Contracting Party shall accord sympathetic consideration to and shall afford adequate opportunity for such consultation.

Article 13

Entry into Force, Duration and Termination

(1) This Agreement shall enter into force thirty days after the date on which the Governments of the Contracting Parties have notified each other that the constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

(2) The Agreement shall remain in force for a period of fifteen years. Thereafter it shall remain in force until expiration of twelve months from the date on which either Contracting Party shall have given written notice of termination to the other.

(3) In respect of investments made prior to the date when the termination of this Agreement becomes effective, the provisions of Articles 1—12 shall continue in effect for a further period of ten years after the date of termination and without prejudice to the application thereafter of the rules of general international law.

In witness whereof the undersigned, duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

Done in duplicate at Budapest this 6th day of June 1988 in the English language.

For the Government of
the Republic of Finland

Kalevi Sorsa

For the Government of the
Hungarian People's Republic

Miklós Villányi